МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректорка з навчальної та науково-педагогічної роботи

Дар'я МАЛЬЧИКОВА

«18» вересня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Освітня програма Середня освіта (мова і література англійська)
Спеціальність А 4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
Спеціалізація А 4.021 Англійська мова та зарубіжна література
Галузь знань А Освіта
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Факультет філології, журналістики та мистецтв
Кафедра англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова
Курс 1М

Івано-Франківськ 2026/2027 н.р.

Програму розроблено:

Кіщенко Ю.В., кандидатом педагогічних наук, доцентом кафедри англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова.

Воробйовою А.В., кандидатом педагогічних наук, доцентом кафедри англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова.

Програму розроблено на основі освітньої програми «Середня освіта (мова і література англійська)», затвердженої 25.06.2023 р. Вченою радою Херсонського державного університету.

В.о. деканеси факультету Ірина ГОШТАНАР

Затверджено на засіданні кафедри
англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова
Протокол № 1 від 28.08.2026

Завідувачка кафедри Юлія КІЩЕНКО

Схвалено науково-методичною радою факультету філології, журналістики та мистецтв
Протокол № 1 від 28.08.2026

Голова ради Ірина ГОШТАНАР

Керівниця навчального відділу _____ Вікторія ЯЦЕНКО

«18» вересня 2026 р.

ВСТУП

Виробнича практика є невід'ємною складовою частиною процесу підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти. Практична підготовка проводиться в умовах, максимально наближених до реальних умов майбутньої професійної діяльності. Здобувачів вводять у коло проблем учителів та викладачів ЗВО, знайомлять з реальним змістом та обсягом роботи, основними функціями та обов'язками.

Під час виробничої практики здобувачі реалізують можливості інтеграції власних суспільно-політичних, психолого-педагогічних та фахових знань, вмінь та навичок. Практична підготовка спрямовує знання, вміння та навички здобувачів на розв'язання конкретних практичних завдань та формування основних науково-педагогічних компетентностей.

Виробнича практика здобувачів спеціальності А 4 Середня освіта, спеціалізації А 4.021 Англійська мова та зарубіжна література є логічним продовженням професійної підготовки фахівця в університеті, сприяє вдосконаленню усієї системи методичної підготовки, розвитку індивідуальних творчих здібностей майбутніх вчителів/викладачів, їх ерудиції, вихованню в них активності та самостійності у набутті професійних перцептивних, проєктувальних, адаптивних, організаційних, пізнавальних умінь. Виробнича практика позитивно впливає на формування особистого стилю викладання, об'єктивної оцінки власних можливостей, здібностей застосовувати різноманітні методи та прийоми педагогічних стратегій, засвоєнню сучасних педагогічних технологій.

Тривалість проведення виробничої практики: для денної форми навчання 8 тижнів; для заочної форми навчання 4 тижні.

Бази практики – гімназія № 6 Херсонської міської ради; Херсонський академічний ліцей ім. О. В. Мішукова Херсонської міської ради при ХДУ; Херсонський НВК «Дошкільний навчальний заклад – спеціалізована школа з поглибленим вивченням англійської мови І ступеня – гімназія» № 56 Херсонської міської ради; Херсонська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 55 Херсонської міської ради; Херсонський багатопрофільний ліцей № 20 Херсонської міської ради; Херсонська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 32 Херсонської міської ради; Херсонська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 54 з поглибленим вивченням іспанської та інших іноземних мов Херсонської міської ради; кафедра англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова ХДУ.

Програму практики магістранти виконують у 9-11 класах ЗЗСО та в академічних групах І–ІІІ курсів ЗВО.

Навчально-методичну допомогу й керівництво практикою забезпечує кафедра англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова. До керівництва практикою від університету залучаються досвідчені викладачі університету, які мають стаж роботи за профілем підготовки фахівців не менше 3 років.

Відповідальність за організацію й виконання програми практики покладається на керівництво гімназії № 6 Херсонської міської ради; Херсонського академічного ліцею ім. О.В. Мішукова Херсонської міської ради при ХДУ; Херсонського НВК «Дошкільний навчальний заклад – спеціалізована школа з поглибленим вивченням англійської мови І ступеня – гімназія» № 56 Херсонської міської ради; Херсонської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 55 Херсонської міської ради; Херсонського багатопрофільного ліцею № 20 Херсонської міської ради; Херсонської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 32 Херсонської міської ради; Херсонської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів № 54 з поглибленим вивченням іспанської та інших іноземних мов Херсонської міської ради. Безпосереднє навчально-методичне керівництво практикою забезпечують викладачі-методисти – керівники практики за фахом, призначені на поточний навчальний рік.

Форма підсумкового контролю з виробничої практики – залік. Підсумкова конференція з практики планується після проведення заліку. Результати проведення практики обговорюються на засіданнях кафедри і на вченій раді факультету.

У Херсонському державному університеті процес організації і проведення всіх видів практик **регламентує** Положення про організацію та проведення практичної підготовки здобувачів вищої освіти у ХДУ (наказ від 17.11.2023 № 521-Д) https://www.kspu.edu/Legislation/educationalprocessdocs.aspx

Здобувачі мають право **оскаржити** організацію та результати проходження практики відповідно до Порядку оскарження процедури проведення та результатів оцінювання контрольних заходів у ХДУ (наказ від 07.09.2020 № 802-Д). Положення розміщене за посиланням https://www.kspu.edu/Legislation/educationalprocessdocs.aspx .

2. Структура практичної підготовки

Для здобувачів, які здобувають освіту за спеціальністю А 4 Середня освіта, спеціалізацією А 4.021 Англійська мова та зарубіжна література другого (магістерського) рівня вищої освіти, передбачено робота під час практики за такою структурою:

Код освітньої компоненти	**Компоненти освітньої програми**	**Кількість кредитів ECTS**	**Форма Контролю**	**Опис, мета**
ОК 10	Виробнича практика	12	залік	підготовка здобувачів до виконання роботи викладача (вчителя) англійської мови та зарубіжної літератури, отримання практичних навичок

1. МЕТА, ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ТА ФОРМАТ ПРАКТИКИ

Виробнича практика здобувачів спеціальності А 4 Середня освіта; спеціалізації А 4.021 Англійська мова та зарубіжна література спрямована на практичну реалізацію комплексу знань, умінь та навичок, необхідних для забезпечення всіх видів освітнього процесу у ЗЗСО та ЗВО; створення умов для самореалізації, самовираження, самовизначення особистості здобувача як суб'єкта професійної діяльності, як майбутнього компетентного вчителя та викладача, здатного працювати в умовах конкуренції. Під час проходження виробничої практики здобувач повністю або частково виконує функціональні обов'язки працівника відповідної професії та вирішує практичні завдання, що відповідають освітній та професійній кваліфікаціям, визначеним освітньою програмою.

Мета виробничої практики полягає у практичному закріпленні здобувачами отриманих в процесі навчання теоретичних знань, оволодіння сучасного методами та методиками досліджень у межах обраної спеціальності, ознайомленні з основними функціональними обов'язками та напрямами діяльності вчителя середньої та спеціалізованої освіти, а також викладача вишу, безпосередньому оволодінні практикантом педагогічною технологією підготовки фахівців відповідного профілю, оформленні елементів дослідження та його апробації; впровадженні результатів дослідження у педагогічну практику.

Завдання практики:

І модуль практики у закладах загальної середньої освіти:

- забезпечення найбільш повного залучення здобувачів до організації цілісного навчального процесу в певному навчальному закладі; зв'язку теоретичних знань фахових дисциплін з реальним педагогічним процесом, використання їх у розв'язанні конкретних навчальних, розвивальних і виховних завдань;
- розвиток у практикантів уміння проводити уроки та практичні заняття з використанням сучасних методів і прийомів навчально-пізнавальної діяльності;
- формування психологічної готовності до роботи у загальноосвітній школі та спеціалізованих освітніх закладах;
- удосконалення вмінь та навичок правильно визначати типи уроків / занять, їх організаційну структуру залежно від мети, змісту та конкретних умов проведення;
- створення умов для творчого використання знань та розвитку професійних умінь здобувачів (прогностичні, діагностичні, організаторські (інтерактивні), комунікативні, пізнавальні, аналітичні, рефлексивні);
- активізація потреб майбутнього вчителя у професійно-особистісному саморозвитку та самовдосконаленні;
- розвиток у здобувачів інтересу до професійної педагогічної діяльності, творчого підходу до процесу навчання;
- формування готовності приймати рішення в інтересах розвитку та саморозвитку особистості учня;
- вивчення практикантами передового досвіду роботи у ЗЗСО, активних форм і методів навчально-виховної роботи, використання новітніх технологій навчання і виховання;
- формування дослідницького підходу до освітньої діяльності у ЗЗСО;
- підготовка до самостійної роботи у ЗЗСО.

ІІ модуль практики у закладі вищої освіти :

- забезпечення найбільш повного залучення здобувачів до організації цілісного навчального процесу в конкретному закладі вищої освіти; зв'язку теоретичних знань фахових дисциплін з реальним педагогічним процесом, використання їх у розв'язанні конкретних навчальних, розвивальних і виховних завдань;
- розвиток у практикантів уміння проводити практичні заняття з використанням сучасних методів і прийомів навчально-пізнавальної діяльності;
- формування психологічної готовності до роботи в закладах вищої освіти;
- удосконалення вмінь та навичок правильно визначати типи занять, їх організаційну структуру залежно від мети, змісту та конкретних умов проведення; форми, методи навчання, засоби проведення;
- створення умов для творчого використання знань та розвитку професійних умінь здобувачів вищої освіти (прогностичні, діагностичні, організаторські (інтерактивні), комунікативні, пізнавальні, аналітичні, рефлексивні);
- активізація потреб майбутнього викладача в професійно-особистісному саморозвитку та самовдосконаленні;
- розвиток у здобувачів інтересу до професійної педагогічної діяльності, творчого підходу до процесу навчання;
- формування готовності приймати рішення в інтересах розвитку та саморозвитку особистості здобувача;
- вивчення здобувачами передового досвіду роботи в ЗВО, активних форм і методів навчально-виховної роботи, використання новітніх технологій навчання і виховання;
- формування дослідницького підходу до освітньої діяльності в ЗВО;
- підготовка до самостійної роботи в ЗВО.

Проходження виробничої практики передбачає вибір **формату** відповідно до специфіки та умов проведення магістрантами різного роду освітньої, педагогічної, організаційної, виховної діяльності в закладах середньої та вищої освіти. Відповідно,

здобувач може обрати ***очну форму*** проходження виробничої практики, що передбачає безпосереднє перебування на базі практики, розташованої в Україні чи за кордоном, протягом встановленого терміну практики. Здобувач також може обрати ***онлайн (дистанційна) форму***, що застосовується у виняткових випадках (в умовах воєнного стану, тимчасове переміщення університету, карантинні обмеження, участь здобувачів у міжнародних програмах обміну тощо). У випадку, коли магістрант виконує частину завдань в очному форматі, іншу частину – дистанційно, доступна ***змішана форма*** проходження виробничої практики.

2. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА КОМПЕТЕНТНОСТІ

Код освітньої компоненти	**Компоненти освітньої програми**	**ЗК**	**ФК (СК)**	**ПРН**
ОК 10	Виробнича	ЗК1 ЗК2 ЗК3 ЗК4 ЗК5 ЗК6 ЗК7	ФК1 ФК2 ФК3 ФК4 ФК5 ФК6	**ПРН3.** Обирає методи і прийоми навчання іноземної мови і зарубіжної літератури і контролю навчальних досягнень учнів відповідно до цілей і завдань освітнього процесу; оцінює навчальні матеріали та адаптує їх до конкретного освітянського контексту, створює навчально-методичне забезпечення для проведення занять з іноземної мови і зарубіжної літератури. **ПРН4.** Здійснює міжкультурну комунікацію і долає міжкультурні бар'єри на основі знання особливостей, цінностей, властивих культурам країн мов, що вивчаються; знання основних відмінностей концептуальної і мовної картини світу носіїв англійської мови; знання світоглядних засад, ментальних особливостей та онтологічних характеристик української культури. **ПРН5.** Використовує гуманістичний потенціал іноземної мови і культури для формування духовного світу громадян України, забезпечує організацію діалогу мов і культур на заняттях з іноземної мови і зарубіжної літератури. **ПРН6.** Взаємодіє зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використовує практичний досвід і мовно-літературний контекст для реалізації цілей освітнього процесу в закладах середньої і вищої освіти.

3. ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Виробнича практика здобувачів спеціальності А 4 Середня освіта; спеціалізації А 4.021 Англійська мова та зарубіжна література передбачає практичну підготовку на базі ЗЗСО ***(модуль № 1***) та ЗВО (***модуль № 2***). Кожен модуль включає виконання завдань різного типу. Зміст, обсяг та формат виконання завдань рекомендований відповідно до специфіки та умов проведення різного роду освітньої, педагогічної, організаційної, виховної діяльності в закладах середньої та вищої освіти.

Модуль практичної підготовки № 1

Модуль практичної підготовки №1 проходить у ЗЗСО, який є базою практики здобувачів, та триває 4 тижні.

Модуль практичної підготовки № 2

Модуль практичної підготовки *№ 2* проходить у ХДУ та триває 4 тижні.

№	**Види, зміст і обсяг завдання, форма виконання**	**Форма звітування**	**Приблизні строки виконання**
Організаційна робота			
1	Консультації з керівником від бази практики (ЗЗСО) та методистами	Обговорення організаційних питань	1 раз на тиждень протягом 1-4 тижнів
2	Складання індивідуального плану роботи на 1-4 тижні	Індивідуальний план проходження практики	1-й тиждень
Навчальна робота			
1	Знайомство з адміністрацією бази практики (ЗЗСО), особливостями організації навчально-виховної роботи в ЗЗСО, з керівниками з фахових дисциплін від бази практики	Індивідуальний план	1-й тиждень
2	Відвідування занять учителів та однокурсників з подальшим їх аналізом	Аналіз та обговорення	Протягом практики
3	Ознайомлення з різними методиками та технологіями проведення уроків	Обговорення	Протягом практики
4	Знайомство з новими педагогічними та інформативно-комунікаційними технологіями	Оформлення списку вказаних технологій	Протягом практики
5	Знайомство з керівником від бази практики з англійської мови. Ознайомлення з календарним планом роботи вчителя	Аналіз та обговорення	1-й тиждень
6	Знайомство з підручниками, за якими навчаються учні	Аналіз та обговорення	1-й тиждень
7	Визначення тем та графіка проведення пробних уроків	Складання графіку проведення уроків	1 тиждень

8	Розробка, проведення та аналіз пробних уроків	- консультація методиста та вчителя; - складання планів-конспектів уроків.	1-2 тиждень
9	Визначення тем та строків проведення залікових уроків	Складання графіку проведення уроків	1-2 тиждень

№	**Види, зміст і обсяг завдання, форма виконання**	**Форма звітування**	**Приблизні строки виконання**
10	Визначення тем та графіка проведення пробних занять	Складання графіку проведення занять	5-6 тижні
11	Розробка, проведення та аналіз пробних занять	- консультація методиста та викладача; - складання планів-конспектів.	5-6 тижні
12	Визначення тем та строків проведення залікових занять	Складання графіку проведення занять	5-6 тижні
13	Підготовка та проведення залікових занять	Конспект залікового заняття	4-8 тижні
Організаційно-виховна робота			
1	Участь у виховній роботі в здобувачському колективі, виконання доручень куратора академічної групи	Індивідуальний план	Протягом практики
2	Відвідування виховних заходів	Записи в індивідуальному плані; аналіз та обговорення.	4-6 тиждень
3	Набуття навичок самостійного проведення виховної роботи зі здобувачами		Протягом практики
4	Визначення теми та строків проведення залікового виховного заходу	Індивідуальний план	5-6 тиждень
5	Підготовка та проведення залікового виховного заходу	Конспект виховного заходу	7-8 тиждень
6	Участь в організації та проведенні організаційно-виховних заходів	Індивідуальний план	Протягом практики
7	Ознайомлення з планом організаційно-виховної роботи випускової кафедри ЗВО	Індивідуальний план	Протягом практики
8	Участь у роботі засідань кафедри	Індивідуальний план	Протягом практики
Науково-методична робота			

1	Розробка конспектів лекцій, підготовка навчально-методичних матеріалів до семінарських, практичних лабораторних занять і самостійної роботи здобувачів	Дидактичний матеріал	Протягом практики
2	Складання завдань для проведення тематичного та підсумкового контролю, завдань для проведення тестового контролю	Дидактичний матеріал	Протягом практики
3	Розробка і впровадження інноваційних форм, методів і технологій навчання	Дидактичний матеріал	Протягом практики
4	Вивчення передового педагогічного досвіду роботи викладачів ЗВО	Індивідуальне завдання	Протягом практики

Програма практики передбачає проведення наступних видів завдань:

№	**Види, зміст і обсяг завдання, форма виконання**	**Форма звітування**	**Кількість балів за виконання робіт/завдань (max)**
1	Проведення залікового уроку з англійської мови (в ЗЗСО)	Конспект уроку	15
2	Проведення залікового уроку із зарубіжної літератури (в ЗЗСО)	Конспект уроку	15
3	Проведення залікового виховного заходу в ХДУ	Конспект виховного заходу	5
4	Проведення залікового заняття з англійської мови в ХДУ	Конспект заняття	15
5	Презентація звіту	Презентація	25
6	Відповіді на питання	Відповіді на питання	25
Загальна кількість балів:			**100**

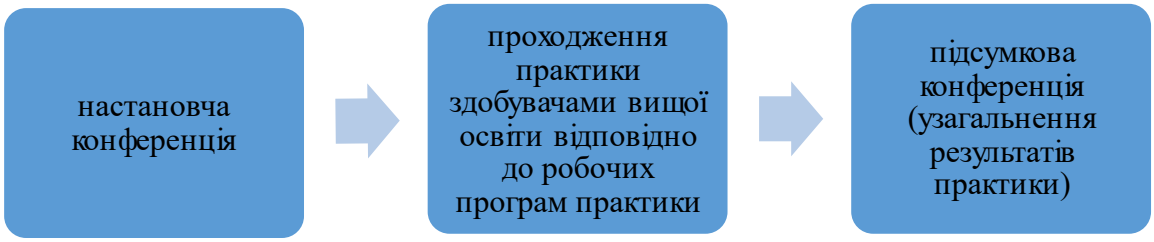
Примітки:

Загальна кількість балів:

-100 балів відповідно до Порядку оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Херсонському державному університеті (наказ від 30.09.2026 № 550-Д)

4. ОГРАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Кожна практика включає три етапи.

На першому етапі практики проводиться настановна конференція, на якій:

- завідувач кафедри та керівники розкривають мету та основні завдання практики, знайомлять здобувачів з базами практики, порядком проходження практики, видами робіт, порядком оцінювання, оформленням звітної документації та процедурою контрольного заходу.

На початку практики здобувачі вищої освіти повинні отримати інструктаж з охорони праці в галузі, ознайомитися з правилами внутрішнього трудового розпорядку підприємства, порядком отримання документації та матеріалів.

Мета та завдання виробничої практики, її зміст, основні види діяльності, форми звітування та строки виконання визначають специфіку **організації проведення практичної підготовки** магістрантів. Організація проведення виробничої практики включає ґрунтовну теоретичну підготовку здобувачів.

4.1. Модуль теоретичної підготовки №1. Основна тематика

- Класно-урочна система організації навчального процесу у закладах загальної середньої освіти.
- Система загальної середньої освіти в Україні та навчання іноземних мов. Учитель ЗЗСО як організатор освітнього процесу. Педагогічна культура вчителя.
- Організація діяльності ЗЗСО. Система роботи. Внутрішній розпорядок.
- Сучасні педагогічні технології та методи, прийоми навчання у ЗЗСО. Форми і принципи навчання. Передовий педагогічний досвід.
- Організація та забезпечення процесу навчання англійської мови у ЗЗСО. Навчальні програми, плани, основні підручники. Навчально-методичний комплекс з англійської мови.
- Учень як об'єкт – суб'єкт педагогічної діяльності.
- Навчання іншомовного матеріалу (граматичний, лексичний, фонетичний) та іншомовного спілкування (аудіювання, говоріння, читання, письмо) у ЗЗСО.
- Функції вчителя англійської мови. Планування навчального процесу з іноземної мови. Типи та структура занять з іноземної мови. Методи, прийоми роботи, види навчальної діяльності учнів на уроці іноземної мови. Самоаналіз та аналіз уроку з англійської мови. Домашнє завдання: об'єм, зміст, характер.
- Контроль знань та облік знань, умінь, навичок учнів ЗЗСО.
- Організація виховної роботи у ЗЗСО. Науково-педагогічні принципи та основи організації виховної роботи, структурні підрозділи, види планування. Провідні методи виховання. Роль та функції класного керівника. Організація виховної роботи в 9-11 класах.
- Науково-дослідна діяльність учителя ЗЗСО: планування та організація. Сутність, основні етапи та технологія науково-дослідної, дослідно-експериментальної роботи.

Модуль теоретичної підготовки №2. Основна тематика

- Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти. Стан та завдання вищої освіти України в контексті Болонського процесу.

- Кредитно-модульна система організації навчального процесу.
- Система вищої освіти в Україні та навчання іноземних мов. Викладач ЗВО як організатор освітнього процесу. Педагогічна культура викладача ЗВО.
- Організація діяльності ЗВО. Система роботи. Внутрішній розпорядок.
- Сучасні педагогічні технології та методи, прийоми навчання у ЗВО. Форми і принципи навчання. Передовий педагогічний досвід.
- Організація та забезпечення процесу навчання англійської мови у ЗВО. Навчальні програми, плани, основні підручники. Навчально-методичний комплекс з навчальних дисциплін за фахом: основні складові, технологія розроблення та формування, перспективи вдосконалення та поповнення.
- Здобувач вищої освіти як об'єкт – суб'єкт педагогічної діяльності.
- Навчання іншомовного матеріалу (граматичний, лексичний, фонетичний) та іншомовного спілкування (аудіювання, говоріння, читання, письмо).
- Функції викладача англійської мови. Планування навчального процесу з іноземної мови. Типи та структура занять з іноземної мови. Методи, прийоми роботи, види навчальної діяльності здобувачів на занятті. Самоаналіз та аналіз заняття з англійської мови. Домашнє завдання: об'єм , зміст, характер.
- Контроль знань та облік знань, умінь, навичок здобувачів вищої освіти ЗВО.
- Організація виховної роботи у ЗВО. Науково-педагогічні принципи та основи організації виховної роботи, структурні підрозділи, види планування. Провідні методи виховання. Принципи та організація самоврядування у здобувачському колективі ЗВО. Роль та функції куратора. Організація виховної роботи в академічній групі.
- Науково-дослідна діяльність викладача ЗВО: планування та організація. Сутність, основні етапи та технологія науково-дослідної, дослідно-експериментальної роботи.
- Організація науково-дослідницької діяльності здобувачської молоді

4.2. Вимоги, що висуваються до баз практики з метою підвищення ефективності системи практик, робочі місця або посади, що їх дублюватимуть практиканти

Виробнича практика магістрів проводиться на базах, які здатні забезпечити виконання програми практики для відповідної освітньої програми рівня вищої освіти та які мають належні умови для її проведення (необхідне обладнання та кваліфіковані кадри). Відповідальність за організацію й виконання програми виробничої практики покладається на керівництво гімназії № 6 Херсонської міської ради ; Херсонського академічного ліцею ім. О.В. Мішукова Херсонської міської ради при ХДУ; Херсонського НВК «Дошкільний навчальний заклад – спеціалізована школа з поглибленим вивченням англійської мови І ступеня – гімназія» № 56 Херсонської міської ради; Херсонської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 55 Херсонської міської ради; Херсонського багатопрофільного ліцею № 20 Херсонської міської ради; Херсонської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 32 Херсонської міської ради; Херсонської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів № 54 з поглибленим вивченням іспанської та інших іноземних мов Херсонської міської ради. Безпосереднє навчально-методичне керівництво практикою забезпечують викладачі-методисти – керівники практики за фахом, призначені на поточний навчальний рік. Робочі місця або посади, що їх дублюватимуть практиканти, включають посади вчителя ЗЗСО, викладача ЗВО.

4.3. Обов'язки керівників практик від університету

Відповідальність за виконання програми практики покладено на гаранта освітніх програм, керівників практик від університету, керівників від баз практики. Визначення баз практики здійснюється керівником практики від університету за погодженням із завідувачем кафедри та гарантом освітньої програми. Підставою для проведення практичної підготовки є договори, укладені ХДУ з базами практик.

Навчально-методичну допомогу й керівництво практикою забезпечує кафедра англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова. До

керівництва практикою від університету залучаються досвідчені викладачі університету, які мають стаж роботи за профілем підготовки фахівців не менше 3 років.

На керівника практики від університету покладено відповідальність за:

- облік відвідування здобувачами протягом терміну практики;
- забезпечення виконання здобувачами програми практики;
- консультування здобувачів щодо підготовки та оформлення звітної документації, особливості оформлення виконаного завдання, підготовку доповіді, повідомлення, виступу тощо;
- подання звітної документації;
- аналіз виконання програм практики й доповідь про її підсумки на засіданнях кафедри;
- складання підсумкового звіту, який подається керівникові практики факультету.

4.4.Обов'язки, функції та вимоги до керівників з боку бази практики

Керівник практики від бази практики відповідає за:

- проведення інструктажу з охорони праці: вступний і безпосередньо на робочому місці;
- надання здобувачам можливість користуватися матеріально-технічною базою й інформаційними ресурсами, необхідними для виконання програми практики;
- забезпечення обліку проходження практик здобувачів;
- повідомлення керівника практики факультету або керівника практики від університету про всі порушення трудової дисципліни, правил внутрішнього розпорядку та про інші порушення;
- підготовку відгуку на кожного здобувача, відображаючи виконання програми практики;
- надання здобувачам можливість збирання матеріалу до курсових і кваліфікаційних

робіт (проєктів) за результатами діяльності підприємства, який не є комерційною таємницею.

4.5.Обов'язки здобувачів на практиці

Здобувач, який проходить практику зобов'язаний:

- до початка практики одержати консультацію щодо оформлення документів (на настановчій конференції з практики або в індивідуальному порядку);
- своєчасно розпочати практику;
- вивчити й суворо дотримуватись правил безпеки життєдіяльності й виробничої санітарії;
- у повному обсязі виконати всі завдання програми практики;
- скласти календарний графік проходження практики та залікових заходів, погодивши його з керівником від бази практики й викладачами - керівниками практики за фахом;
- вести звіт про результати практики та своєчасно подавати його на перевірку;
- працювати відповідно до внутрішнього розпорядку бази практики (КЗпП України);
- своєчасно оформити всі документи з практики у формі звіту й скласти залік з практики;
- проходити практику в терміни, визначені наказом по університету. Зміна строків проходження практики з поважних обставин, подовження терміну практики або надання індивідуального терміну проходження практики здійснюється наказом ректора за поданням декана факультету на підставі поданих документів, що підтверджують поважні причини щодо надання індивідуального терміну проходження практики.

4.6. Правила техніки безпеки для здобувачів спрямованих на виробничу практику

До початку практики здобувачу необхідно:

- пройти вступний інструктаж з охорони праці та інструктаж на робочому місці;
- ознайомитись з розташуванням основного і запасних виходів з будівлі бази

практики, з планами евакуації, розміщенням засобів пожежогасіння;
- записати контактні телефони керівників практики.

Здобувачі під час практики зобов'язані дотримуватися режиму праці та відпочинку, що встановлені в даній установі.

Приступаючи до практичної діяльності, здобувач зобов'язаний
- перевірити справність електрообладнання, технічних засобів навчання; навчального обладнання та інвентарю;
- переконатися в безпечному стані робочого місця, відсутності сторонніх і травмонебезпечних предметів;

Працюючий здобувач зобов'язаний:
- виконувати правила внутрішнього трудового розпорядку, які встановлені в даній установі
- дотримуватися санітарно-гігієнічних норм і вимог пожежної безпеки;
- інформувати керівника практики від університету про будь які перешкоди успішного проходження практики, проблеми і конфлікти, що виникли під час її здійснення.

У разі виникнення аварійної ситуації здобувач зобов'язаний
- діяти за інструкцією, прийнятої в даній організації;
- уникаючи паніки, надати допомогу в евакуації;
- повідомити про надзвичайну подію керівника практики від ХДУ.

Методи навчання

У процесі практичної підготовки використовуються такі методи навчання:

- словесні методи: презентація, розповідь, бесіда, пояснення, дискусія, виконання ситуаційних вправ та обговорення проблемних ситуацій;
- наочні методи: мультимедійна презентація, демонстрація;
- практичні методи: розв'язання практичних та аналітичних завдань, метод проєктування, виконання індивідуальних завдань, тренінг тощо.

5. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

У процесі проходження практики здобувачам слід пам'ятати, що основна *мета навчання іноземної мови* полягає у формуванні комунікативної компетентності учнів/ здобувачів, здатності й готовності здійснювати іншомовне міжособистісне спілкування з носіями мови та виходом на діалог культур через посилення культурознавчого аспекту в змісті навчання мови та залучення здобувачів до культури країни, мову якої вони вивчають. Зміст і структура предмету Іноземна мова визначається:
- комунікативними цілями й завданнями;
- варіативністю змісту навчання іноземної мови;
- кількістю годин, що відводиться на вивчення іноземних мов;
- міжпредметними зв'язками.

Основними підходами до навчання іноземних мов є компетентнісний, особистісно-орієнтований, діяльнісний, комунікативно-когнітивний і культурологічний, у центрі уваги яких є особистість людини, врахування її особливостей, можливостей та здібностей. Вони реалізуються на основі диференціації та індивідуалізації навчання, використання нових інформаційних технологій, дотримання принципів продуктивності навчання, автономії здобувача, наступності, орієнтації на мовленнєвий розвиток, навчання у «співробітництві», метод проектів, кейс-метод.

Під час практики здобувачі проводять уроки та заняття з вивчення нового матеріалу; формування вмінь і навичок; з контролю знань, умінь і навичок учнів /

здобувачів; з узагальнення вивченого. Під час підготовки та проведення занять здобувачі мають враховувати особливості навчання іноземної мови як у 9-11 класах ЗЗСО, так і на 1-3 курсах ЗВО.

Підготовка до пробного уроку / заняття

У процесі підготовки до проведення пробного уроку / заняття здобувач має:

- визначити з учителем/викладачем тему уроку/заняття за два тижні до його проведення;
- уточнити мету і тип уроку/заняття та обсяг навчального матеріалу, перелік умінь і навичок, які необхідно сформувати в учнів/здобувачів;
- на основі навчальної програми з предмету визначити місце і значення уроку/заняття в системі занять;
- повторно опрацювати відповідні розділи з методики викладання і проаналізувати за допомогою методичних розробок досвід роботи вчителів/викладачів з обраної теми;
- деталізувати освітню, виховну і розвивальну мету уроку/заняття.
- відповідно до мети добрати види, методи і прийоми роботи, усвідомити їх функціональні можливості на уроці/занятті;
- проконсультуватися з учителем/викладачем щодо рівня знань учнів/здобувачів, сформованості в них умінь і навичок, їхній ступінь навченості, а також звичні методи і прийоми роботи;
- порадитися з учителем/викладачем, які наочні посібники доцільно використовувати на уроці/занятті, що для цього слід виготовити самостійно;
- задля раціонального розподілу часу на уроці/занятті проконсультуватися з учителем/викладачем щодо особливостей перевірки раніше вивченого матеріалу;
- доопрацювати поради і зауваження вчителя/викладача й отримати своєчасну консультацію у методиста, намагаючись при цьому аргументувати вибір методів і видів роботи;
- складаючи конспект уроку/заняття, орієнтуватися на індивідуальні особливості учнів/здобувачів групи, звернути увагу на дозування часу, чергування видів роботи;
- спробувати уявити кінцевий результат уроку/заняття: чого мають навчитися і про що дізнатися учні/здобувачі; розвиток яких психічних функцій у них відбувався; які моральні якості та риси характеру в них виховувалися;
- під час консультації у вчителя/викладача уточнити, кого із учнів/здобувачів і в яких видах діяльності оцінювати, які види і форми перевірки краще обрати; хто із учнів/здобувачів потребує особливої уваги, які індивідуальні завдання можна їм запропонувати;
- оглянути робоче місце вчителя/викладача, розміщення наочних посібників і характер записів на дошці;
- пригадати попередні зауваження та поради вчителя/викладача і методиста, свої огріхи у проведенні занять, подумати про шляхи їх попередження;
- розробити незвичний, захоплюючий творчий елемент свого заняття, який підкреслював би педагогічний почерк здобувача-практиканта;
- доопрацювати зауваження і поради, отримані на консультації, оформити конспект і затвердити його у вчителя/викладача та методиста;
- детально вивчити конспект заняття, змоделювати й уявити свою поведінку та дії учнів/здобувачів під час уроку/заняття;
- розподілити час відповідно до видів діяльності на уроці/занятті, зробити орієнтовні помітки олівцем у конспекті;
- продумати свій зовнішній вигляд;
- налаштувати себе на успіх педагогічної взаємодії і досягнення високої результативності уроку/заняття.

Важливе значення у підготовці й проведенні уроків/занять відіграє ***структура*:**

І. Початок уроку/заняття (заходи викладача, спрямовані на збудження уваги учнів/здобувачів і спрямування її на навчальну діяльність. Прийоми роботи щодо

збудження інтересу до уроку/заняття. Активність учнів/здобувачів у спрямуванні своєї психічної діяльності на навчальну роботу).

II. Опитування учнів/здобувачів (засоби активізації розумової діяльності учнів/здобувачів під час опитування; види опитування (фронтальне, індивідуальне, ущільнене); зміст питань учителя/викладача; прийоми залучення до роботи учнів/здобувачів під час опитування; правильність мотивування оцінки).

III. Пояснення нового матеріалу.

Засоби збудження пізнавального інтересу й уваги учнів/здобувачів до нового матеріалу: а) доведення теми й мети уроку/заняття до свідомості учнів/здобувачів; б) мотивація можливості вивчення теми; в) збудження допитливості, зацікавленості, активності учнів/здобувачів у процесі викладу змісту матеріалу; г) ступінь зосередженості; коливання й відволікання уваги, перехід довільної уваги в після довільну.

Ефективність сприймання нового матеріалу: а) засоби активізації під час сприймання учнями/здобувачами нового матеріалу (використання попереднього досвіду, уявлень і знань учнів/здобувачів для забезпечення сприймання нового матеріалу; б) засоби унаочнення, використані на уроці/занятті; способи їх поєднання зі словом; в) особливості мови учителя/викладача; г) методи і прийоми, використані на уроці/занятті; д) етапи роботи над правилом, визначенням (сприйняття, усвідомлення, запам'ятовування, застосування); е) дослівність викладу матеріалу; ж) логічна послідовність питань; и) запис на дошці і в зошитах; к) мотивація навчальної діяльності учнів/здобувачів під час пояснення; л) текстовий матеріал, використаний під час пояснення нової теми (його освітнє, виховне і розвивальне значення).

Розуміння учнями/здобувачами нового матеріалу: а) ясність і дохідливість викладу та пояснень учителя/викладача; б) поєднання узагальнень, прикладів та його роль у забезпеченні розуміння матеріалу; в) виділення у матеріалі, який сприймається.

Активізація розумової діяльності учнів/здобувачів під час викладу нового матеріалу: а) зв'язок між раніше засвоєними поняттями й новими, що формуються на уроці/занятті; б) шляхи, якими вчитель/викладач веде учнів/здобувачів до розв'язання пізнавального завдання (аналіз, порівняння, знаходження зв'язків між фактами, виявлення істотних рис, абстрагування, узагальнення); в) поєднання знань з практикою; г) прояви розумової активності учнів/здобувачів під час заняття (запитання, самостійні висновки, зауваження тощо).

Запам'ятовування нового матеріалу: а) сприяння осмисленому запам'ятанню матеріалу; б) активізація уваги й розумової діяльності учнів/здобувачів; в) співвідношення словесних пояснень і засобів унаочнення; г) використання різних типів і видів пам'яті; г) систематизація вивченого на уроці/занятті матеріалу як засіб його осмислення й запам'ятовування; д) повторення, підкреслення, логічні наголоси й підсумки як засіб поліпшення запам'ятовування нового матеріалу; е) емоційне ставлення учнів/здобувачів до матеріалу, який вони опановують.

IV. Закріплення викладеного матеріалу.

Способи закріплення викладеного матеріалу та їх оцінка в аспекті поглиблення його, розуміння й засвоєння: а) активізація розумової діяльності учнів/здобувачів під час закріплення (міркування, висновки, узагальнення, знаходження нових зв'язків між частинами матеріалу, групування його, зв'язок з практикою; б) активізація відтворення учнями/здобувачами поясненого на уроці/занятті матеріалу; в) види і форми вправ; г) дидактичний матеріал, використаний при закріпленні (слова, речення, зв'язний текст, ступінь насиченості тексту необхідними орфограмами, пунктограмами тощо).

V. Домашнє завдання.

Ясність і зрозумілість завдання: а) цільова настанова; б) характер завдання, ступінь готовності учнів/здобувачів виконувати домашнє завдання; в) інструктаж; г) теоретичний матеріал і вправи (письмові, усні, їх обсяг).

VI. Підсумок уроку/заняття. Мотивування оцінок за урок/заняття.

Підготовка та проведення виховного заходу

Під час педагогічної практики здобувачі виконують такі завдання:

1) беруть участь у проведенні всіх виховних заходів у ЗЗСО та ЗВО;
2) вивчають організацію виховної роботи ЗЗСО та ЗВО, систему роботи, методи і форми впливу цієї роботи на формування особистості учнів / здобувачів;
3) вивчають психологію виховної роботи з учнями / здобувачами із врахуванням індивідуальних особливостей;
4) досліджують психологічні особливості поведінки учнів / здобувачів і фактори, що обумовлюють їх, а також можливості підвищення їх культури, вихованості у процесі підготовки до суспільного життя.

Упродовж педагогічної практики здобувачи виконують не тільки обов'язки вчителя та викладача, але й класного керівника та куратора академічної групи, який має:

1) володіти знаннями з теорії й методики виховної робити;
2) формувати професійні вміння та навички вихователя;
3) оволодівати технологією виховної роботи із включенням у дію основної педагогічної поінформованості.

Поєднуючи функції вихователя, здобувач має поєднувати наукову і практичну підготовку, досконало володіти своєю спеціальністю, методами управління учнівським і здобувачським колективом, бути контактним у спілкуванні, ініціативним, критичним до себе й до інших, здатним до педагогічної творчості.

Підготовка до проведення виховного заходу

1. Консультація з класним керівником / куратором, груповим керівником і методистом з питань організації та проведення заходу.
2. Визначення теми, дати та форми проведення заходу.
3. Визначення дидактичних, виховних, загальноосвітніх та розвиваючих цілей.
4. Розробка програми-сценарію.
5. Відбір організаційного комітету з підготовки та проведення заходу.
6. Добір матеріалів, необхідних для реалізації заходу.
7. Розподілення доручень та ролей.
8. Проведення консультацій та репетицій.
9. Оформлення місця проведення заходу.
10. Визначення списку запрошених та оформлення запрошень.
11. Оформлення завершення заходу (нагороди, призи, подяки тощо).
12. Аналіз заходу та висновки.

Виробнича практика є завершенням вивчення фахових дисциплін. Під час практики здобувачі мають розвинути свої індивідуальні здібності і закріпити навички професійної педагогічної підготовки.

Питання до заліку

1. Класно-урочна система організації навчального процесу у закладах загальної середньої освіти.
2 Система загальної середньої освіти в Україні та навчання іноземних мов. Учитель ЗЗСО як організатор освітнього процесу. Педагогічна культура викладача ЗЗСО.
3. Організація діяльності ЗЗСО. Система роботи. Внутрішній розпорядок.
4. Сучасні педагогічні технології та методи, прийоми навчання у ЗЗСО. Форми і принципи навчання. Передовий педагогічний досвід.
5. Організація та забезпечення процесу навчання англійської мови у ЗЗСО. Навчальні програми, плани, основні підручники. Навчально-методичний комплекс.
6. Навчання іншомовного матеріалу (граматичний, лексичний, фонетичний) та іншомовного спілкування (аудіювання, говоріння, читання, письмо) у ЗЗСО.
7. Функції вчителя англійської мови. Планування навчального процесу з іноземної мови.
8. Типи та структура занять з іноземної мови. Методи, прийоми роботи, види навчальної діяльності учнів на уроці іноземної мови. Самоаналіз та аналіз уроку з англійської мови.

9. Контроль знань та облік знань, умінь, навичок учнів ЗЗСО.
10. Організація виховної роботи у ЗЗСО. Науково-педагогічні принципи та основи організації виховної роботи, структурні підрозділи, види планування. Провідні методи виховання. Роль та функції класного керівника. Організація виховної роботи в 9-11 класах.
11. Науково-дослідна діяльність учителя ЗЗСО: планування та організація. Сутність, основні етапи та технологія науково-дослідної, дослідно-експериментальної роботи.
12. Характеристика кредитно-модульної системи організації навчального процесу.
13. Система вищої освіти в Україні та навчання іноземних мов. Викладач ЗВО як організатор освітнього процесу. Педагогічна культура викладача ЗВО.
14. Сучасні педагогічні технології та методи, прийоми навчання у ЗВО. Форми і принципи навчання. Передовий педагогічний досвід.
15. Організація та забезпечення процесу навчання англійської мови у ЗВО. Навчальні програми, плани, основні підручники. Навчально-методичний комплекс з навчальних дисциплін за фахом: основні складові, технологія розроблення та формування, перспективи вдосконалення та поповнення.
16. Функції викладача англійської мови. Планування навчального процесу з іноземної мови. Типи та структура лекцій та практичних занять з іноземної мови. Методи, прийоми роботи, види навчальної діяльності здобувачів на занятті. Самоаналіз та аналіз заняття з англійської мови. Домашнє завдання: об'єм , зміст, характер.
17. Контроль знань та облік знань, умінь, навичок здобувачів ЗВО.
18. Організація виховної роботи у ЗВО. Науково-педагогічні принципи та основи організації виховної роботи, структурні підрозділи, види планування. Провідні методи виховання. Принципи та організація самоврядування у здобувачському колективі ЗВО.
19. Роль та функції куратора. Організація виховної роботи в академічній групі.
20. Науково-дослідна діяльність викладача ЗВО: планування та організація. Сутність, основні етапи та технологія науково-дослідної, дослідно-експериментальної роботи. Організація науково-дослідницької діяльності здобувачської молоді.

6. СИСТЕМА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ, ФОРМУВАННЯ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ

Контроль діяльності здобувачів під час виробничої практики складається з поточного і підсумкового.

Поточний контроль здійснюється протягом практики її керівником, методистами кафедр університету за такими напрямками:

- дотримання вимог трудової дисципліни та рівень ініціативності, творчої активності практиканта;
- стан виконання виду, обсягу та якості робіт у заплановані строки;
- вчасне оформлення звітної документації згідно вимог.

Підсумковий контроль проводиться після закінчення практики. Здобувач звітує перед комісією про виконання програми практики і надає звітну документацію. До складу комісії входять керівники практики, завідувачі фахових кафедр. Груповий керівник практики пропонує оцінку здобувачеві на підставі сумарної оцінки за всіма напрямками його діяльності під час проходження практики.

За результатами виконання завдань практики на звітній конференції здобувач отримує **підсумкову оцінку**.

Підсумкова оцінка виробничої практики нараховується за накопичувальним принципом і є сумою таких компонентів:

Виробнича практика

Вид роботи	**Максимальна кількість балів**
Проведення залікового уроку з англійської мови (в ЗЗСО)	15
Проведення залікового уроку із зарубіжної літератури (в ЗЗСО)	15
Проведення залікового виховного заходу в ХДУ	5
Проведення залікового заняття з англійської мови в ХДУ	15
Залік	
Презентація звіту	25
Відповіді на питання	25

7. ВИМОГИ ДО ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

7.1.Перелік документів, що регламентують направлення здобувачів на практику

Підставою для проведення виробничої практики є договори, укладені ХДУ з базами практик. При проведення практики в структурних підрозділах ХДУ договори не укладаються. Якщо в контракті на підготовку фахівця обумовлюються місце проведення практики, тоді окремі угоди також не укладаються.

Проведення практики за кордоном може відбуватися на основі укладених договорів про партнерство між університетом та базою практики або за власною ініціативою здобувача. Здобувачам може бути відмовлено у проходженні практики за кордоном, якщо база практики та її умови не відповідають вимогам Положення про організацію та проведення практичної підготовки здобувачів вищої освіти у ХДУ (наказ від 17.11.2023 № 521-Д) https://www.kspu.edu/Legislation/educationalprocessdocs.aspx

Звітна документація з виробничої практики складається з таких частин:

• звіт про результати практики, оформлений згідно з вимогами, який містить індивідуальний план роботи здобувача на базі практики з позначками про виконання кожного завдання від керівника; відгук-характеристику роботи здобувача від керівника практики;

• звіт здобувача, оформлений згідно з методичними рекомендаціями;

• залікові заходи (конспекти уроків/занять, конспект виховного заходу) згідно методичних рекомендацій.

Завдання до контрольного заходу складаються з таких видів робіт:

• виконання всіх видів робіт;

• оформлення звіту про результати практики;

• написання та презентація звіту.

8. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Підведення підсумків та узагальнення результатів виробничої практики відбувається на підсумковій конференції (на платформі ZOOM з автентифікацією здобувачів), за участі керівників від університету, представників деканату та членів комісії відповідно до Розпорядження ХДУ «Про затвердження складу комісій для проведення заліку».

Звіт та зазначені в програмі практики документи здобувач подає на рецензування керівнику від університету не пізніше ніж за три дні по контрольного заходу (підсумкової конференції). За результатами практики, здобувачі звітують про виконання програми практики та отримані результати практики (виступ 2-3 хв.).

Після захисту, членами комісії/керівниками від університету/гарантами за бажанням можуть бути поставлені питання (1-2 питання) за результатами проходження здобувачем практики.

8.1.Форми і методи контролю виробничої практики

Для оцінки результатів практики використовуються такі *методи*:

- спостереження за магістрантами у процесі практики та аналіз якості окремих видів роботи;
- аналіз характеристик здобувачів, наданих учителями, викладачами, кураторами та завірених керівництвом освітнього закладу;
- аналіз якості роботи магістрантів на заняттях, консультаціях, семінарах тощо у період практики;
- аналіз результатів індивідуальної роботи;

- самооцінка здобувачами ступеня своєї підготовки до практичної роботи та якості своєї роботи;
- аналіз звітної документації.

Під час виставлення оцінок за виробничу практику враховуються такі критерії:
- теоретична і методична підготовленість та прояв особистісно-професійних якостей практиканта (загальна ерудиція і знання предмету; грамотність; рівень педагогічної і методичної майстерності; гуманність стосунків з дітьми; культура мови, міміки і жестів, зовнішнього вигляду);
- основні прояви поведінки й діяльності учнів/здобувачів на уроці/занятті (ступінь пізнавальної активності, творчості і самостійності; рівень розвитку загальнонавчальних і спеціальних умінь і навичок; ступінь дисциплінованості і зацікавленості учнів/здобувачів; вияв їхньої уваги і організованості);
- зміст спільної діяльності вчителя/викладача та учнів/здобувачів (науковість і доступність навчального матеріалу; його актуальність і зв'язок із життям учнів/здобувачів; ступінь новизни, проблемності й цікавості навчальної інформації);
- ефективність способів спільної діяльності вчителя/викладача та учнів/здобувачів на уроці/занятті (ефективність реалізованих методів і прийомів навчання, чергування різних видів діяльності; раціональність розподілу часу на уроці/занятті і оптимальність його темпу; доцільність використання наочності і технічних засобів навчання; ступінь забезпечення зворотного зв'язку із учнями/здобувачами і контролю за їхньою роботою; реалізація естетичного потенціалу та дотримання правил охорони праці і техніки безпеки);
- досягнення мети і результативності проведеного уроку/заняття (ступінь конкретності, чіткості мети уроку/заняття, її доцільність і реальність; ступінь навчаючого, виховного і розвивального впливу проведеного уроку/заняття на учнів/здобувачів);

Оцінка за практику знижується, якщо здобувач:
- неодноразово проявляв недисциплінованість (не відвідував консультації керівника; не пред'являв конспекти уроків/занять та класних/кураторських годин; був відсутній на базі практики з неповажної причини);
- порушував етичні норми поведінки;
- не здав у встановлений термін необхідну документацію;
- був відсутній на настановній та підсумковій конференціях.

8.2. Критерії оцінки роботи здобувача під час виробничої практики

Кількість балів	Опис виконаної роботи
90–100 А	Усі завдання практики виконано в повному обсязі. Виявлено вміння проводити уроки та практичні заняття із застосуванням інноваційних технологій. Уроки/Заняття та виховну годину було проведено на високому організаційно-методичному рівні; практикантом обґрунтовано висувалися й ефективно вирішувалися навчально-виховні завдання, раціонально застосовувалися різноманітні методи навчання та прийоми активізації учнів/здобувачів із урахуванням їх індивідуальних відмінностей, підтримувалася дисципліна; здобувач виявив знання психолого-педагогічної теорії та творчу самостійність у доборі навчального і дидактичного матеріалу в процесі побудови і аналізу уроків/занять. При цьому: повністю реалізовано виховний, освітній та розвиваючий потенціал занять; методичні прийоми відповідають умовам навчання та поставленим цілям; правильно встановлено послідовність вправ і співвідношення тренувальних та мовленнєвих вправ; практикант дає чіткі й методично грамотні установки на виконання учнями/здобувачами мовленнєвих дій; правильно розподіляє час уроку/заняття; практично не робить

	помилок, помічає помилки учнів/здобувачів і вчасно, коректно їх виправляє; практикант використовує різні способи активізації учнів/здобувачів на занятті і здійснює до них індивідуальний підхід; уміє викликати інтерес групи до матеріалу, що вивчається; грамотно використовує наочність та технічні засоби навчання, як наявні так і самостійно виготовлені; епізодично користується конспектом і в ході уроку/заняття може скоригувати свою діяльність. Здобувач виявив уміння правильно визначати й ефективно вирішувати виховні завдання, передбачати способи і результати його вирішення, виявив самостійність, творчий підхід, педагогічний такт. Звіт, який містить всі структурні елементи, подано у встановлений термін.
82–89 B	Завдання практики виконані правильно, але недостатньо повно. Виявлено вміння проводити уроки та практичні заняття, але уроки/заняття шаблонні, не виявлено творчого, індивідуального підходу. Здобувач виявив уміння спиратися на психолого-педагогічну теорію; уроки/заняття, виховні заходи було проведено на достатньому організаційно-методичному рівні; здобувачем-практикантом обґрунтовано висувалися й ефективно вирішувалися навчально-виховні завдання, раціонально застосовувалися різноманітні методи навчання та прийоми активізації учнів/здобувачів із урахуванням їх індивідуальних відмінностей, підтримувалася дисципліна; практикант виявив творчу самостійність у доборі навчального і дидактичного матеріалу в процесі побудови і аналізу уроків/занять. При цьому повністю реалізовано виховний, освітній та розвиваючий потенціал уроку/заняття; методичні прийоми відповідають умовам навчання та поставленим цілям; правильно встановлено послідовність вправ і співвідношення тренувальних та мовленнєвих вправ; практикант дає чіткі й методично грамотні установки на виконання учнями/здобувачами мовленнєвих дій; правильно розподіляє час уроку/заняття; робить незначні помилки, помічає помилки учнів/здобувачів і вчасно, коректно їх виправляє; практикант використовує різні способи активізації здобувачів на уроці/занятті з урахуванням і здійснює індивідуальний підхід до учнів/здобувачів; практикант уміє викликати інтерес учнівського/здобувачського колективу до матеріалу, що вивчається; грамотно використовує наочність та технічні засоби навчання, як наявні так і самостійно виготовлені; епізодично користується конспектом і в ході уроку/заняття може скоригувати свою діяльність. Звіт, який містить всі структурні елементи, подано у встановлений термін.
74–81 C	Завдання практики виконані правильно, але недостатньо повно. Виявлено вміння проводити уроки/практичні заняття, але уроки/заняття шаблонні, не виявлено творчого, індивідуального підходу. Практикант виявив уміння спиратися на психолого-педагогічну теорію; уроки/заняття, виховні заходи було проведено на високому організаційно-методичному рівні; здобувачем-практикантом обґрунтовано висувалися й ефективно вирішувалися навчально-виховні завдання, раціонально застосовувалися різноманітні методи навчання та прийоми активізації учнів/здобувачів із урахуванням їх індивідуальних відмінностей, підтримувалася дисципліна; практикант виявив творчу самостійність у доборі

	навчального і дидактичного матеріалу в процесі побудови і аналізу уроків/занять. При цьому: повністю реалізовано виховний, освітній та розвиваючий потенціал уроку/заняття; методичні прийоми відповідають умовам навчання та поставленим цілям; правильно встановлено послідовність вправ і співвідношення тренувальних та мовленнєвих вправ; практикант дає чіткі й методично грамотні установки на виконання учнями/здобувачами мовленнєвих дій; правильно розподіляє час уроку/заняття; робить незначні помилки, помічає помилки учнів/здобувачів і вчасно, коректно їх виправляє; практикант використовує різні способи активізації учнів/здобувачів на уроці/занятті з урахуванням і здійснює індивідуальний підхід до учнів/здобувачів; практикант уміє викликати інтерес учнівського/здобувачського колективу до виучуваного матеріалу; грамотно використовує наочність та технічні засоби навчання, як наявні так і самостійно виготовлені; епізодично користується конспектом і в ході уроку/заняття може скоригувати свою діяльність. Звіт, який містить всі структурні елементи, подано у встановлений термін.
64–73 **D**	Практикант виконав окреслену на період практики програму навчальної та виховної роботи; уроки/заняття, класну/кураторську годину провів на середньому методичному рівні; вирішив навчальні і виховні завдання, однак недостатньо ефективно використовував окремі методичні прийоми активізації учнів/здобувачів; виявив задовільні знання психолого-педагогічної теорії у доборі навчального і дидактичного матеріалу, часто припускався помилок у побудові й проведенні уроків/занять: не в повному обсязі реалізовано виховний, освітній та розвиваючий потенціал уроку/заняття; методичні прийоми не завжди раціональні і відповідають поставленим цілям та умовам навчання; в основному правильно встановлено послідовність і співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ; робить мовні помилки, які сам виправляє, майже не помічає і не виправляє помилки учнів/здобувачів; уміє викликати інтерес учнів/здобувачів до більшості видів роботи, що проводиться на уроці/занятті; використовує наявні і самостійно виготовлені наочні посібники, але методика їх використання не завжди раціональна; постійно користується конспектом протягом заняття та не може скоригувати свою заплановану діяльність; виявляє вміння визначати виховні завдання і способи їх вирішення; ініціативу в роботі, однак у процесі проведення окремих видів виховної роботи припускався значних помилок. Звітна документація оформлені з помилками.
60–63 **E**	Практикант виконав окреслену на період практики програму навчальної та виховної роботи; урок/заняття, кураторську/класну годину провів на середньому методичному рівні; вирішив навчальні і виховні завдання, однак недостатньо ефективно використовував окремі методичні прийоми активізації учнів/здобувачів; виявив задовільні знання психолого-педагогічної теорії у доборі навчального і дидактичного матеріалу, часто припускався помилок у побудові й проведенні уроків/занять: не в повному обсязі реалізовано виховний, освітній та розвиваючий потенціал заняття; методичні прийоми не завжди раціональні і відповідають поставленим цілям та умовам навчання; в основному правильно встановлено послідовність і

	співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ; робить мовні помилки, які сам виправляє, майже не помічає і не виправляє помилки учнів/здобувачів; уміє викликати інтерес учнів/здобувачів до більшості видів роботи, що проводиться на уроці/занятті; використовує наявні і самостійно виготовлені наочні посібники, але методика їх використання не завжди раціональна; постійно користується конспектом протягом уроку/заняття та не може скоригувати свою заплановану діяльність; виявляє вміння визначати виховні завдання і способи їх вирішення; ініціативу в роботі, однак у процесі проведення окремих видів виховної роботи припускався значних помилок. Звітна документація оформлені з помилками.
35–59 FX	Здобувач не виконав програму навчальної та виховної роботи; не виявив знання психолого-педагогічної теорії, вміння застосовувати її для реалізації навчальних та виховних завдань, не зміг установити контакт із учнями/здобувачами, організувати педагогічно виправдану діяльність; на уроках/заняттях не було досягнуто навчально-виховної мети, було допущено серйозні помилки під час викладу навчального матеріалу, не забезпечувалася дисципліна. Звітна документація оформлена з помилками або відсутня повністю чи частково.
1–34 F	Здобувач не виконав програму практики.

9. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна

1. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи. Київ : Кондор, 2019. 272 с.
2. Вітвицька С.С. Практикум з педагогіки вищої школи : навч. посібник за модульно-рейтинговою системою навчання для студ. магістратури. Київ, 2019. 396 с.
3. Педагогіка вищої школи: підручник / В. П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2-ге вид., переробл. і доповн. Електронні текстові дані (1 файл: 3,6 Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 290 с
3.Горопаха Н.М., Понiманська Т.І. Педагогічна практика за вимогами кредитно-модульної системи : навчальний посібник для здобувачів вищих навчальних закладів напряму підготовки «Дошкільна освіта». Київ : Видавничий Дім «Слово», 2019. 280 с.
4. Тарнопольський О. Б. Гейміфікація в навчанні іноземних мов увищій школі. Іноземні мови. – 2019. – №3. – С. 15-22.
5. Денищич Т. А., Косарєва Г. С. Педагогічна практика: зміст, організація, проблемні аспекти формування педагогічної майстерності : посібник. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 84 с.
6. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Науковий редактор українського видання С. Ю. Ніколаєва. Київ : Ленвіт, 2016. 273 с.
7. Клименюк О.В. Виклад та оформлення результатів наукового дослідження: авторський підручник. Ніжин : ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2020. 398 с.
8. Клименюк О.В. Технологія наукового дослідження: авторський підручник. Ніжин : ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2021. 308 с.
8. Кміть О.В. Методика навчання іноземної мови: Навчально-методичний посібник для здобувачів спеціальності 013 Початкова освіта. Чернігів: НУЧК, 2023.120 с.
9. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. Київ : ВД «Професіонал», 2022. 216 с.
10. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2016. 192 с.

11. Літнарович Р.М., Кубай О.В.Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання. Рівне : Вид-во МЕГУ ім. С. Дем'янчука, 2020. 44 с.
12. Марцева Л.А. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. – 150 с.
13. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. К. : Ленвіт, 2021. 590 с.
14. Методика викладання іноземних мов та їх аспектів у вищій школі: підручник / О.Б. Тарнопольський, М.Р. Кабанова. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2019. 256 с.
15. Методика викладання англійської мови : навчально-методичний посібник для здобувачів вищих навчальних закладів / уклад. Холод Ірина Василівна. Умань : Візаві, 2018. 165 с
16. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / [В. О. Тюріна, М. О. Котелюх, О. І. Федоренко та ін.]; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ФОП Бровін О.В., 2020. 240 с. ISBN 978-617-7912-47-6.
17. Пентилюк М. І., Окуневич Т. Г. Рекомендації з педагогічної практики для здобувачів факультету української філології (методичний аспект). Херсон : Видавництво ХДУ, 2015. 40 с.
18. Пилипчук М.І., Григор'єв А.С. , Шостак В.В. Основи наукових досліджень : підручник. Київ : Знання, 2021. 270 с.
20. Програма з англійської мови для професійного спілкування / Бакаєва Г. Є., Борисенко О. А., Зуєнок І. І. та ін. К. : Ленвіт, 2015. 119 с.
21. Програма з англійської мови для університетів / інститутів (п'ятирічний курс навчання) : Проєкт / Колектив авт.: С.Ю. Ніколаєва, М.І. Соловей (керівники), Ю.В. Головач та ін. Вінниця : Нова Книга, 2018. 245 с.
22. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів та спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов. Іноземні мови 2-12 класи. 2017. 113 с. URL : https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/programi-inozemni-movi-5-9-12.06.2017.pdf
23. Філіпченко А.С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій : посібник. Київ : Академвидав, 2021. 208 с.
24. Черноватий Л.М., Карабан В.І., Набокова І.Ю., Рябих М.В. Практичний курс англійської мови. Частина 1. Підручник для здобувачів молодших курсів вищих закладів освіти (філологічні спеціальності та спеціальність «Переклад»). Вінниця : НОВА КНИГА, 2019. 432 с.

Додаткова

25. Alley M. The Craft of Scientific Presentations. Critical Steps to Succeed and Critical Errors to Avoid. Singapore : Springer, 2019, 141 p.
26. Cargill M., O'Connor P.Writing Scientific Research Articles. Tromsø : University of Tromsø, 2020. 236 p.
27. Day R. A.; Gastel B. How to Write and Publish a Scientific Paper. Denver : Greenwood, 2019, 319 p.
28. Gustavii B. How to Write and Illustrate a Scientific Paper Cambrodge : Cambrodge University Press, 2017. 180 p.
29. Hofmann A. H. Scientific Writing and Communication. Oxford : Oxford University Press, 2016. 768 p.
30. Parija S. Ch., Kate V. Writing and Publishing a Scientific Research Paper. 1st ed. Singapore : Springer, 2021, 195 p.
31. Riddell D. Teach English as a Foreign Language: Teach Yourself (New Edition) . London : John Murray Press, 2020. 288 p.

32. Scrivener J. Learning Teaching : 3rd Edition. Student's Book Pack. London : Macmillan Education, 2023. 416 p.
33. Slattery M., Willis J. Introduction for Primary Teachers. Oxford, 2019.148p.

Інтернет-ресурси

34. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF
35. Закон України «Про освіту». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19
36. Закон України «Про повну загальну систему освіти». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20
37. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і для шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов. 10-11 класи. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/inozemni-movi-10-11-19.09.2017.pdf
38. British Council. Teaching English. URL: https://www.teachingenglish.org.uk/
39. Шаблон для написання конспекту з англійської мови. URL: https://naurok.com.ua/shablon-dlya-napisannya-konspektu-z-angliysko-movi-5173.html
40. Сучасне викладання іноземних мов. План уроку. URL: https://nus.org.ua/view/suchasne-vykladannya-inozemnyh-mov-plan-uroku/